

Kursplan för

Psykologisk/psykoterapeutisk klinik 1, 11 hp

Psychology and Psychotherapy in Clinical Practice 1, 11 credits

Denna kursplan gäller från och med höstterminen 2024.

Observera att kursplanen finns i följande versioner:

[HT17](#) , [HT20](#) , [HT22](#) , [HT23](#) , [HT24](#)

Kurskod	2PT124
Kursens benämning	Psykologisk/psykoterapeutisk klinik 1
Hp	11 hp
Utbildningsform	Högskoleutbildning, 2007 års studieordning
Huvudområde	Psykiatri
Nivå	AV - Avancerad nivå
Betygsskala	Godkänd, underkänd
Kursansvarig institution	Institutionen för klinisk neurovetenskap
Beslutande organ	Utbildningsnämnden CNS
Datum för fastställande	2017-05-10
Reviderad av	Utbildningsnämnden CNS
Senast reviderad	2024-09-20
Kursplanen gäller från	Höstterminen 2024

Särskild behörighet

Samma behörighetskrav som för att bli antagen till psykoterapeutprogrammet vid Karolinska Institutet.

Student som underkänts på VFU (verksamhetsförlagd utbildning) eller motsvarande till följd av att studenten visat så allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskerats, är behörig till nytt VFU-tillfälle först när den individuella handlingsplanen har fullföljts.

Mål

Syftet med kursen är att studenten ska tillägna sig kunskaper och färdigheter i att tillämpa kognitiv beteendeterapi för patienter med ångest- och depressionsproblematik. Stressrelaterade symptom eller somatiska problem behandlas i de fall de har en koppling till ångest och/ eller depression. Syftet med kursen är också att studenten ska fördjupa sin förmåga att bedöma patienters problematik, göra diagnostisk kartläggning samt bedöma patientens motivation och möjlighet att genomgå kognitiv beteendeterapi.

Kursen syftar också till att integrera kunskaper från andra kurser på programmet beträffande terapeutiska färdigheter, samt att tillämpa och träna dessa i relation till sin egen utveckling i rollen som

kognitiv beteendeterapeut. Specialistpsykologens ansvarsområden tydliggörs och rollen som kognitiv beteendeterapeut och specialistpsykolog i klinisk psykologi ska utvecklas.

Kunskap och förståelse

Efter godkänd kurs ska studenten kunna

- värdera likheter och skillnader mellan de diagnostiska systemen DSM och ICD vad gäller ångest- och depressionsproblematik
- på ett fördjupat sätt redogöra för evidensbaserade kognitiva- och beteendeariktade behandlingsprinciper som är tillämpliga vid ångest och depression, i relation till de aktuella patienternas problem
- redogöra för betydelsen av och visa kunskap om metoder lämpliga för att kontinuerligt mäta och utvärdera behandlingens progression
- kontinuerligt uppmärksamma och beskriva kvaliteten gällande egna färdigheter i kognitiv beteendeterapi och den professionella rollen som terapeut och specialistpsykolog i klinisk psykologi.

Färdigheter och förmågor

Efter godkänd kurs ska studenten visa förmåga att

- etablera allians och i samarbete med patienten bedöma behov av och motivation till kognitiv beteendeterapeutisk behandling
- genomföra intervjuer i syfte att generera diagnostiska hypoteser och i förekommande fall genomföra differentialdiagnostik gällande ångestsyndrom och depressionstillstånd
- genomföra relevant psykiatrisk och psykologisk utredning samt på basis av denna utforma fallformulering samt komma fram till mål för behandlingen
- planera behandlingen och följa behandlingsplanen samt vid behov revidera denna i syfte att bättre nå behandlingsmålen
- beskriva och reflektera tillsammans med handledare och medstudenter samt ta emot återkoppling och råd gällande patientarbetet
- reflektera kring egna kunskaper och färdigheter samt brist på dessa, samt koppla det till egna möjligheter till utveckling
- tillämpa evidensbaserad praktik i kliniskt arbete och i rollen som specialistpsykolog samverka med andra professioner, kommunicera utredningsresultat och ge behandlingsrekommendationer
- utifrån kunskap om terapeutfärdigheter visa förmåga att granska eget terapeutbeteende
- identifiera utvecklingsområden i rollen som specialistpsykolog i klinisk psykologi och de ansvarsområden det för med sig i relation till organisatoriska och samhälleliga förhållanden.

Värderingar och förhållningssätt

Efter godkänd kurs ska studenten visa förmåga att

- analysera och reflektera över betydelsen för individen och dennes anhöriga att genomgå diagnostisk bedömning samt relatera detta till rådande samhällskontext
- reflektera kring vikten av vetenskaplighet och kliniskt beprövad erfarenhet i samband med diagnostisk bedömning
- reflektera över hur patientens relationella, samhälleliga och kulturella kontext påverkar förutsättningarna för psykologisk behandling
- reflektera över och visa förståelse för att behandlingen ska genomföras med hänsyn till institutionella regler och förutsättningar, samt uppvisa kompetens gällande juridiska och etiska frågeställningar
- reflektera kring och ta ansvar för att egna värderingar kan påverka den professionella utvecklingen och yrkesutövandet som kognitiv beteendeterapeut och specialistpsykolog
- granska egna värderingar som kan påverka yrkesutövandet som specialistpsykolog för att förebygga diskriminering utifrån de gällande diskrimineringsgrunderna.

Innehåll

Kursen är indelad i följande tre moment:

Psykiatrisk diagnostik och bedömning, 3.0 hp

Betygsskala: GU

Studenten för utvecklade resonemang kring bedömningsfrågor i relation till inriktningsspecifik psykiatrisk bedömning. Studenten fördjupar sin förmåga att genomföra psykiatriskt inriktade diagnostiska intervjuer samt att göra fördjupade psykologiska kartläggningar inom ramen för tillämpningen av kognitiv beteendeterapi. Psykiatrisk diagnostik och bedömning sammanfattas skriftligt i fallformulering.

Kognitiv beteendeterapi under handledning, 7.0 hp

Betygsskala: GU

I momentet läggs särskild tonvikt vid färdigheter såsom struktur, agenda och alliansskapande strategier vid tillämpning av kognitiv beteendeterapi. Här ingår även att föra fördjupade resonemang kring vetenskapligt förhållningssätt i tillämpningen av kognitiv beteendeterapi, att integrera fallformulering i behandling samt att kritiskt utvärdera behandling i behandlingsrapport. Även att reflektera kring yrkesetiska och juridiska överväganden i samband med att utföra psykioterapi som blivande specialistpsykolog ingår.

Självupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter, 1.0 hp

Betygsskala: GU

Den blivande specialistpsykologen reflekterar över och tillämpar kognitiva och beteendeinriktade tekniker inom ramen för självreflektion. Syftet är att utveckla en förmåga att reflektivt granska sig själv i den professionella rollen som kognitiv beteendeterapeut och specialistpsykolog.

Arbetsformer

Undervisningen bygger på studentaktivt lärande och sker i form av handledning i grupp, VFU, reflektionsgrupper och mentorssamtal, föreläsningar, seminarier m.m. Deltagande i handledning i grupp, VFU, reflektionsgrupper, seminarier och mentorssamtal är obligatoriskt och förutsätter en aktiv medverkan och eget ansvarstagande från studenten.

Moment 1, Psykiatrisk diagnostik och bedömning och

Moment 2, Kognitiv beteendeterapi under handledning

Undervisningen sker främst i form av VFU på studenternas arbetsplats och psykioterapihandledning i grupp om max 4 studenter. De psykiatriska bedömningar och den psykioterapi som bedrivs av studenterna under handledning dokumenteras genom inspelade psykioterapisessioner, skriftliga sessionsrapporter, journalanteckningar, fallformuleringar (moment 1) samt behandlingsrapporter (moment 2). I psykioterapihandledningen ges möjlighet till reflektion, diskussion och analys av patientarbetet med avseende på såväl diagnostiska ställningstaganden som psykioterapeutiska. Studenterna förutsätts aktivt bidra med reflektioner och frågeställningar kring eget och andra gruppmedlemmars patientmaterial, samt övar färdigheter och interventioner genom gestaltande rollspel och pedagogiska presentationer. I samarbete med psykioterapihandledaren söker och presenterar studenten relevant litteratur och vetenskapligt förankrad kunskap kopplat till problemställningarna för de aktuella patienterna.

Moment 3, Självupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter

Momentet består av seminarium, individuella mentorsamtal och mentorsledda reflektionsgrupper. Olika pedagogiska metoder för att beröra aspekter som benämns terapeutfärdigheter respektive terapeutroll

tillämpas. Studenten ska utveckla egen erfarenhet av terapeutiska tekniker inom kognitiv beteendeterapi samt få metoder för självreflektion, analys och kritisk granskning av utvecklingen av sin egen terapeutroll. De två huvudsakliga arbetsformerna för detta är:

- Individuella mentorsamtal
Samtalen syftar till att formulera och följa upp individuella mål med utbildningen, egen prioritering och tidsplan för dessa, samt vidmakthållande av terapeutisk kompetens. Syftet är också att utveckla kompetens i rollen som specialistpsykolog. En skriftlig utvecklings- och vidmakthållandeplan för studenten, som inkluderar procedur för att självregistrera och förbättra variabler i den professionella rollen, ska göras och lämnas till mentorn.
- Reflektionsgrupp
I reflektionsgruppen får studenten egen erfarenhet av terapeutisk teknik (upplevelsebaserat) vilket sker i interaktion med övriga deltagare i gruppen samt med en reflektionsgruppsledare. I denna del tillämpas olika pedagogiska metoder för att beröra aspekter av terapeutfärdigheter samt att observera, analysera och kritiskt reflektera kring utvecklingen av den egna rollen som specialistpsykolog och psykoterapeut. Studenten ska genom tillämpning av terapeutiska tekniker inom kognitiv beteendeterapi på sig själv, utveckla sin egen terapeutroll. Studenten ska även mellan undervisningstillfällena arbeta med hemuppgifter.

Examination

För att en examinationsuppgift ska vara aktuell för bedömning måste den ha inkommit inom utsatt tid, annars hänvisas studenten till omexaminationstillfället.

Moment 1, Psykiatrisk diagnostik och inriktningsspecifik bedömning och

Moment 2, Kognitiv beteendeterapi under handledning

För moment 1 och 2 sker examination inom ramen för den obligatoriska psykoterapihandledningen, genom kontinuerlig bedömning av studentens kompetens så som den kommer till uttryck i patientarbetet och bedömningsprocessens olika delar. I detta ingår bl a att genomföra diagnostiska intervjuer och att göra diagnostiska ställningstaganden och bedömningar av de aktuella patienternas möjligheter att tillgodogöra sig kognitiv beteendeterapi.

För både moment 1 och 2 krävs att följande obligatoriska underlag för bedömning utförs/ lämnas in enligt anvisningar:

- aktivt deltagande i handledning i grupp, VFU, seminarier, diskussioner och rollspel som gestaltar relevanta terapeutfärdigheter
- inspelade terapisessioner
- skriftliga sessionsrapporter

Respektive moment examineras därtill genom följande dokumentation, vilken vardera ges betyget U eller G:

(moment 1) fallformulering(ar) med sammanställt underlag för interventioner, ska godkännas av handledaren i samband med att behandling inleds.

(moment 2) behandlingsrapporter, enligt anvisningar. I dessa sammanställs de kognitiva beteendeterapeutiska behandlingarna och en sammanfattande beskrivning och värdering görs av det psykoterapeutiska arbetet, särskild vikt läggs vid att den röda tråden genom behandlingsarbetet tydliggörs. I rapporterna ska studenten även integrera de diagnostiska ställningstaganden som gjorts och kritiskt granska eventuella svårigheter som uppstått kring patientens möjlighet att tillgodogöra sig psykoterapi. Studenten ska även reflektera kring evidensen för aktuell behandling och hur denna kan ses i relation till aktuellt behandlingsutfall.

Moment 1 och moment 2 ges vardera något av betygen U eller G.

För betyget G på ett moment, krävs G på samtliga examinationsuppgifter och fullgjorda obligatoriska utbildningsinslag.

Moment 3, Självupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter

Momentet examineras genom följande obligatoriska utbildningsinslag:

- a) utarbetande och inlämnande av en utvecklingsplan i samband med mentorssamtal
- b) deltagande i reflektionsgruppträffar och mentorssamtal enligt anvisningar.

Moment 3 ges något av betygen U eller G.

För betyget G krävs fullgjorda obligatoriska utbildningsinslag.

Betyg på hel kurs

På kursen ges något av betygen U eller G. För betyget G på hel kurs krävs G på alla moment 1, 2 och 3.

Frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag

Examinator bedömer om och i så fall hur frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag kan tas igen. Innan studenten deltagit i eller fullgjort de obligatoriska utbildningsinslagen, eller tagit igen frånvaro/ brister i enlighet med examinatorns anvisningar kan inte studieresultatet slutrapporteras. Frånvaro från eller ej fullgörande av ett obligatoriskt utbildningsinslag kan innebära att studenten inte kan ta igen tillfället förrän nästa gång kursen ges.

Begränsning av antalet examinationstillfällen

Vad gäller VFU begränsas antalet gånger en student har rätt att delta/ genomgå kursen och examineras på densamma till två (2) gånger.

Riktlinjer vid avbrytande av VFU

Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students VFU om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskeras. När VFU avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns och att ett VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas, där det framgår vilka aktiviteter och kunskapskontroller som krävs innan studenten ges möjlighet till nytt VFU-tillfälle på denna kurs.

Möjlighet till undantag från kursplanens föreskrifter om examination

Om det föreligger särskilda skäl, eller behov av anpassning för student med funktionsnedsättning, får examinator fatta beslut om att frångå kursplanens föreskrifter om examinationsform, antal examinationstillfällen, möjlighet till komplettering eller undantag från obligatoriska utbildningsmoment m.m. Innehåll och lärandemål samt nivån på förväntade kunskaper, färdigheter och förhållningssätt får inte ändras, tas bort eller sänkas.

Övergångsbestämmelser

Kursens sista planerade kurstillfälle är med start HT24, och den läggs därefter ner. Examination enligt denna kursplan kommer att vara möjlig till och med HT25-VT26 för studenter som inte fullföljt kursen med godkänt resultat.

Övriga föreskrifter

Kursutvärdering sker enligt KI:s lokala riktlinjer. Sammanställning av studenternas svar i kursenkät samt kursansvarigs analys av dessa publiceras på KI:s öppna kurswebb.

Inriktningsspecifika kurser ges under förutsättning att antalet antagna studenter på kursen är minst hälften av antalet tillgängliga studieplatser per inriktning.

Litteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Case formulation in cognitive behaviour therapy : the treatment of challenging and complex cases

Tarrier, Nicholas; Johnson, Judith

2. ed. : London : Routledge, 2016 - 384 s.
ISBN:9780415741781 LIBRIS-ID:19249325

[Sök i biblioteket](#)

Experiencing CBT from the inside out : a self practice/self-reflection

Bennett-Levy, James.; Thwaites, Richard; Haarhoff, Beverly; Perry, Helen

New York : Guilford, 2015. - xvi, 278 pages

ISBN:1462518893 LIBRIS-ID:17851919

[Sök i biblioteket](#)

Whittington, Adrian; Grey, Nick

How to become a more effective CBT therapist : mastering metacompetence in clinical practice

Chichester : Wiley-Blackwell, 2014 - xviii, 318 s.

ISBN:9781118468357 LIBRIS-ID:15158271

[Sök i biblioteket](#)

Öst, Lars-Göran

Att utvärdera psykoterapi och kritiskt granska psykoterapistudier

1. utg. : Stockholm : Natur & kultur, 2016 - 191 s.

ISBN:9789127146495 LIBRIS-ID:19088152

[Sök i biblioteket](#)

Ytterligare litteratur i form av manualer och litteratur tillkommer i samråd med handledaren.

Fördjupningslitteratur

I tillägg till nedanstående hänvisas till bokserien "Treatments that work", som innehåller en rad olika böcker med olika titlar. Som student på KI når du alla titlar via KIB, men du behöver söka på respektive titel. Besök först www.oxfordclinicalpsych.com/page/ttwseries/treatments-that-work-series för att identifiera den bok du vill ha, och sök sedan upp den på kib.ki.se

Etik och juridik - för psykologer och psykoterapeuter

Sverne Arvill, Ebba; Hjelm, Åke; Johnsson, Lars-Åke; Sääf, Christina

8 uppl. : Studentlitteratur AB, 2020 - 456 sidor

ISBN:9789144137759 LIBRIS-ID:kws72brkhhn8p127

[Sök i biblioteket](#)

MINI-D 5 : diagnostiska kriterier enligt DSM-5

Pilgrim Press, 2014 - 410 s.

ISBN:9789198997916 LIBRIS-ID:17238133

[Sök i biblioteket](#)